

MANAŽERSKÉ ÚČETNICTVÍ PO LINII VÝKONŮ

doc. Ing.
**Jaroslav
Wagner**
Ph.D.

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

Jaké jsou náklady na jednotlivé výkony podniku?

Kolik nás stojí vytvořit jednotku výkonu?

Jaký je přínos z prodeje jednotlivých výkonů?

Který z výkonů podniku je ziskovější a který méně ziskový?

I když otázky znějí jednoznačně, odpovědi na ně jednoznačné rozhodně nejsou.

MANAŽERSKÉ SITUACE

Jak se změní náklady, výnosy a zisk, když se změní objem a struktura výkonů?

Je dlouhodobá ziskovost výkonů taková, aby byl podnik konkurenceschopný?

Za jaké minimální ceny má podnik prodávat základní položky sortimentu a za jaké doplňkové výkony?

Jaké výkony dokážou kromě nákladů, které samy vyvolaly, přispět i na úhradu správních a strategických nákladů?

Jaké podklady je možné využít při obhajobě ceny při jednání se zákazníkem nebo regulačním úřadem?

Bez znalosti důvodu, proč management informaci potřebuje, je pro controllera velmi obtížné připravit užitečné podklady.

NÁSTROJE MANAŽERSKÉHO ÚČETNICTVÍ

Manažerská výsledovka v produktovém členění

- Celkové hodnoty za sledované období (měsíc, čtvrtletí, rok ...)
- Podle situace hodnoty za jednotlivé druhy výkonů nebo jejich skupiny
- Porovnání skutečných hodnot s hodnotami rozpočtové výsledovky

Kalkulace

- Propočet (přiřazení) nákladů, výnosů, zisku či jiné hodnotové veličiny na naturálně vymezenou jednotku (jednici) výkonu
- Pro jednotlivé druhy výkonů nebo pro typického zástupce určité skupiny
- Předběžná kalkulace pro určení předem stanovených hodnot; výsledná kalkulace pro zjištění skutečných hodnot

Oba nástroje se obvykle vhodně doplňují.

METODICKÉ OTÁZKY SESTAVENÍ KALKULACE

Vymezení předmětu kalkulace

Obsah a struktura položek kalkulace

Přiřazení hodnotových veličin předmětu kalkulace

Tyto otázky ukazují možnosti – nejsou cestou k vytvoření univerzálního „manuálu“.

VYMEZENÍ PŘEDMĚTU KALKULACE

Finální a interní výkony

Při heterogenních výkonech – všechny druhy výkonů nebo výběr zástupců?

Vymezení kalkulační jednice – jednotky výkonu, pro kterou se bude kalkulace sestavovat

Vymezení kalkulačního množství – počet kalkulačních jednic, ke kterému se vztahují plánované nebo zjišťované náklady

Vymezení záleží na kontextových faktorech každého podniku a na účelu kalkulace.

OBSAH A STRUKTURA POLOŽEK KALKULACE

Retrográdní kalkulace

- Strukturou analogická k manažerské výsledovce v produktovém členění

Součtová kalkulace rozlišující variabilní a fixní náklady

- Vychází z rozlišení nákladů v lineárním modelu

Součtová kalkulace rozlišující přímé a nepřímé náklady

- Vychází z možnosti přiřazování nákladů

Analytická kalkulace jednicových (případně i variabilních režijních) nákladů

- Zobrazuje pouze náklady vyvolané jednicí výkonu (případně i dávkou výkonů)

Vhodná kalkulace není ta, která jde controllerovi dobře sestavit, ale ta, která pomůže managementu.

PŘIŘAZENÍ VELIČIN PŘEDMĚTU KALKULACE I.

Principy přiřazování

- Princip příčinné souvislosti

Jaký je příčinný vztah mezi kalkulovanými veličinami a výkony?

- Princip únosnosti nákladů

Kolik nákladů unese výkon v prodejní ceně?

***Pokud je to možné,
měli bychom
preferovat princip
příčinné souvislosti.***

PŘIŘAZENÍ VELIČIN PŘEDMĚTU KALKULACE II.

Metody přiřazování nepřímých nákladů

- Podle objemu výkonů (metody dělením)
  - Prostá
  - S poměrovými čísly
- S využitím rozvrhové základny (metody přírážkové)
  - Peněžní rozvrhové základny
  - Naturální rozvrhové základny

Možnosti uplatnění

- jedna metoda pro všechny nepřímé náklady (sumační přístup)
- různé metody pro dílčí skupiny nákladů (diferencovaný přístup)

Řešíme metody přiřazování nepřímých nákladů; u přímých nákladů obvykle není přiřazení problém.